

Annonce

Bjarne Larsen driver 180 hektar økologisk planteavl på Forum Østergaard mellem Esbjerg og Varde. For snart to år siden etablerede han skovlandbrug på 15 hektar. Foto: Joachim Plaetner Kjeldsen

Med træer på marken vil Bjarne Larsen kombinere naturtiltag med fødevareproduktion på samme areal

Æbler, pærer, blommer og nødder blandet med striber i omdrift giver levesteder for bier og andre bestøvere hos den økologiske planteavler Bjarne Larsen i Sydvestjylland. Det, håber han, vil komme årets avl af hestebønner til gode.

✎ Af [Joachim Plaetner Kjeldsen](#)

🕒 30. juni 2021, 12:59

👤 Læsetid: 7 minutter

📁 [Mark og stald](#)

📍 [Biodiversitet](#), [Skovlandbrug](#)

Lidt nede ad marvejen fra Forum Østergaard, som ligger i Forum mellem Esbjerg og Varde, bliver kulturlandskabet afbrudt af en mark med skovstriber. I alt fem striber med træer i hele markens længde fordelt mellem æbler, pærer, blommer og en enkelt række med nøddetræer.

Til høst er det to år siden, at Bjarne Larsen sagde farvel til ploven og goddag til træerne på den i alt 15 hektar store mark, hvor der i år dyrkes hestebønner mellem de stadig spæde, skovstriber. 2,5 hektar af marken er plantage.

»Faktisk havde jeg sået vinter-hestebønner i efteråret. Men de udvintrede i stor stil, så jeg måtte så vår-hestebønner i stedet for i næsten hele arealet,« fortæller han.

Læs også:

[»Vi laver plads til natur et sted, hvor der ikke før har været plads«](#)

Årsagen var ikke mindst nattefrosten i april, som også har haft sin indvirkning på frugttræerne.

»Blomsterne var ikke sprunget ud endnu, men vi havde så hård og vedvarende nattefrost i april, at knopperne har taget skade. Derfor har blomstringen været noget spredt. Men det gør ikke så meget, at der ikke kommer det vilde frugt i år, for vi vil gerne have, at de bruger kraften på at vokse sig opad og blive store og stærke,« siger Bjarne Larsen, der har en fortid som økologisk mælkeproducent, men i de senere år har fokuseret på planteavl og nu allersenest skovlandbrug.

Bedre bestøvning

Hans ønske om at kaste sig over skovlandbrug udsprang faktisk af hestebønneproduktionen.

»Der var et år, hvor jeg havde hestebønner, hvor det så ud, som om jeg kunne høste fire-fem ton per hektar. Men når man bevægede sig ind i marken og længere væk fra læhegn, så var der kun én-to bælg pr. plante mod syv-ni ude ved kanten. Det fik mig til at tænke over, hvor vigtigt det er at have de bestøvende insekter,« fortæller Bjarne Larsen og fortsætter:

»Jeg håber på, at vi kan registrere i hestebønnerne, at de er blevet godt bestøvet over hele arealet, ved at der har været nogle overvintringssteder til insekterne i vinter.«

Hestebønnernes blomster er på denne dag så småt sprunget ud, og der skulle således være nok at kaste sig over i den kommende tid for markens bestøvere.

Blomstringen hos Bjarne Larsens frugttræer har været noget sporadisk som følge af en april med masser af nattefrost. Men nogle æbler bliver der da i år. Det er først meningen at frugttræerne for alvor skal producere fra næste år. Foto: Joachim Plaetner Kjeldsen

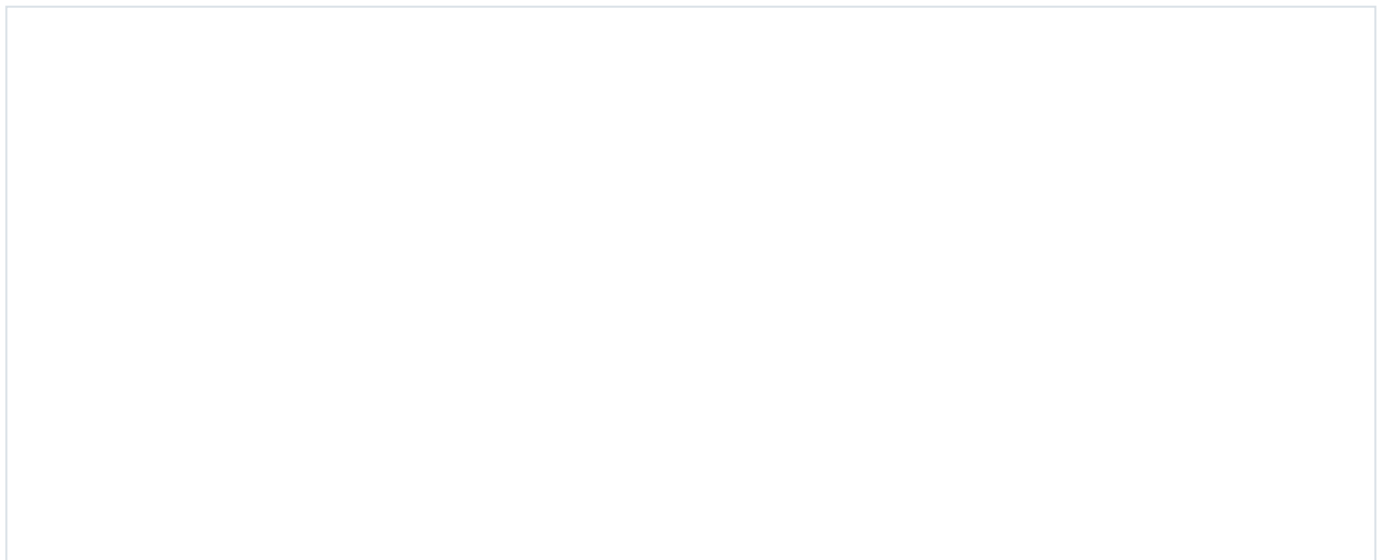
Imellem de to rækker træer, som står i hver skovstribе, er der slået en række græsser og urter som fx kællingetand, bibernelle, esparsette, blodkløver, mikrokløver, hundegræs, cikorie og kommen. Siden etableringen er græs og urter i skovstriberne ikke blevet slået, men fra og med høsten i år er det meningen, at de skal slås én gang om året omkring den 1. august.

»Jeg vil slå det med min skårlægger, og så lade det afslåede plantemateriale ligge i midten. Det vil være godt for insekter, men jeg ved godt, at der også er mus og mosegrise, der kan lide at have sådan noget, men så håber jeg, træerne er så store og stærke, at de kan klare det. Jeg har lige været rundt for at beskære træerne og samtidig fjerne nogle tidsler og skræpper, og da så jeg mange humlebiboer i jorden. Og i sådan en "pølse" af plantemateriale, vil de have det rigtigt fint,« siger Bjarne Larsen.

Intet liv efter 30 meter

Et af hovedformålene med plantagen og introduktionen af frugttræer i marken på Forum Østergaard er øget biodiversitet. Inden etableringen af plantagerne fik Bjarne Larsen lavet en registrering af arter på arealet.

»Bent Rasmussen fra Økologisk Landsforening var ude og lave målinger på insekter, sommerfugle, biller, orm og smådyr. Der var en del forskellige arter et stykke ind i marken fra læhegn og skel. 30 meter ind i marken var der aktivitet. Men så snart han kom mere end 30 meter fra de varige strukturer, så var der ingen liv. Jeg regner med, at jeg vil have lavet en ny registrering på arealet her til høst, hvor der er gået to år fra den første,« siger Bjarne Larsen.

Læs også:

[Disse økologer har taget skovlandbruget til sig](#)

Ud over at skovstriberne får lov at stå som varige strukturer og uden jordbearbejdning overhovedet, så har Bjarne også sat sig som mål, at der skal rodes så lidt som muligt i jorden i afgrødeparcellerne mellem træerne, og derfor dyrker han den pløjefrit.

»Man kan hurtigt finde på en undskyldning for, at i år er jeg nødt til at pløje, men her har jeg ligesom sagt, at her er det pløjefrit. Det er overskueligt, og så kan man se efter fire-fem år, hvordan det er gået,« siger Bjarne Larsen, der også sparer på pløjningen på de øvrige arealer.

»De steder i markerne, hvor jeg synes jeg kan undvære det, der lader jeg være med at pløje. Der skal være en grund til det,« siger Bjarne Larsen.

De fem skovstriber med hver to rækker frugttræer udgør 2,5 hektar af markens i alt 15 hektar. Foto: Joachim Plaetner Kjeldsen

Bjarne Larsen deltager i skovlandbrugsprojektet 'Robust', som ledes af Økologisk Landsforening. En af samarbejdspartnerne i projektet er hotelkæden Signatur, som er interesseret i produkterne fra hans skovlandbrug.

»De er meget interesserede i både frugterne, men også hvad jeg kan dyrke herimellem. Blandt andet hestebønnerne, som de kan forarbejde og bruge i deres køkkener. Så det er meningen, at i hvert fald noget årets hestebønnehøst skal gå til human ernæring,« siger han og fortsætter:

»Vi har planer om, at vi til efteråret vil lave en underbeplantning i nogle af plantagerne med rabarber, peberrod, forskellige krydderurter og nogle flerårige kål, som Signatur også kan bruge i deres køkkener.«

Tre skovstriber mere

På sigt håber han, at Robust-projektet kan munde ud i en eller anden form for varemærke eller certificering på fødevarer, der kommer fra skovlandbrug. Hvis det lykkes, vil det få direkte indflydelse på Bjarnes sædskifte.

»Kan vi få markedsført skovlandbrugsprodukter, som et specielt varemærke eller kvalitet, så kommer jeg nok hovedsageligt til at dyrke produkter til human ernæring. Og der er jo fem-seks forskellige parceller, hvor vi kan dyrke forskellige afgrøder og så at sige have et særskilt sædskifte for hver stribe/parcel. Det kan

være afgrøder som brødkorn, grynhave, hestebønner eller andre proteinafgrøder som linser og ærter til human ernæring,« siger Bjarne Larsen.

Læs også:

[Forskere: Skovlandbrug har mange fordele, hvis det gøres rigtigt](#)

Til næste år forventer Bjarne Larsen, at frugttræerne for alvor vil være klar til at producere. Den del af frugten, som ikke skal til Signatur, vil blive solgt som 'pluk selv', og de lokale kan se frem til, at der snart bliver endnu mere frugt at tage til Forum Østergaard efter.

»Til efteråret udvider vi med tre skovstriber i østlig forlængelse af de eksisterende. Der bliver to striber med æbler og så en mere eksperimenterende med forskellige bær og frugter samt nogle træarter, som primært er der for naturens skyld,« siger Bjarne Larsen og slutter:

»Jeg vil kombinere det at gøre noget for naturen med at lave flere forskellige slags fødevarer på det samme areal samtidig.«